

Quacken

Gerard Ouweneel

Excuses want het gaat opnieuw over familie. Lieden met dezelfde familienaam als de mijne, gingen op zoek naar hun wortels. Na jarenlang gesnuffel in stoffige vertrekken, kwam uit de bus dat de eerste Ouweneelen in de zeventiende eeuw opdoken in Zevenhuizen. Het kwam tot een familiedag, met natuurlijk als decor Zevenhuizen. Toen het na de 'Ouweneel-toogdag' huiswaarts ging, voegde een zeer nabij familielid mij toe: 'Zo, nu weet ik waarom jij altijd vogels opzoekt die in de modder zitten. Die hang naar modder en slik heb je van je voorvaders. Het zit in je genen'. Dat vereist toelichting. Die dag was namelijk onthuld dat de voorouders eeuwenlang rond ploeterden in het veen bij Zevenhuizen. Uw chroniqueur bezit dus een 'venige' achtergrond, een zwart verleden. Gelijk de ooi-klooijs in Marten Toonders gelijknamige Bommelverhaal, wroetten zij in het Hollandveen, het metersdikke veenpakket dat toen het tegenwoordige Groene Midden bedekte. Namen als Hazerswoude, Zoeterwoude en Rijnsaterwoude duiden op grote moerasbossen, waarin het destijds gemiegeld zal hebben van de reigers. Het beroemdste moerasbos lag bij Zevenhuizen, het Zevenhuizensche Bos, een naam die nu nog bij vogelaars tot toename van adrenaline leidt. In een door ene Jacob Lois samengesteld werk getiteld 'Oude ware beschrijving van Schielant' lezen wij iets over de vogelrijkdom van dat bos. Over enorme kolonies reigerachtigen, Lepelaars en Aalscholwers. Bescherming werd er wel, maar toch werden jaarlijks rond Hemelvaartsdag en Pinksteren de nesten geschud, waarna men schuiten boordevol jonge vogels afvoerde naar de markten van de Hollandse steden. Rond 1650 was het vangen van reigers al

tenminste drie eeuwen aan de gang. Daarbij ging het ieder jaar om duizenden bemachtigde vogels. De uit 'Het Bosch' afkomstige reigers vormden een belangrijk onderdeel van de inkomsten uit de grafelijke domeinen. Een citaat uit 'Ons Voorgeslacht' refereert aan 1358: 'Lauwekyn met zijn gezellen 500 grauwe reigers te Dordrecht geleverd, 32 pond en 2000 quacke reigers aldaar geleverd 69 pond....'. Zo gaat het pagina's door. Witte reigers en Lepelaars worden apart genoemd. Bij de afrekening worden twee quacken gerekend voor een reiger. Zullen er heden ten dage nog ergens op deze wereld reigerkolonies bestaan die jaarlijks over een tijdvak van eeuwen aan een dergelijke schatting het hoofd kunnen bieden? In 1958 – zeshonderd jaar nadat Lauwekyn en consorten met tweeduizend quacke reigers op de markt in Dordrecht verscheen – vond ons Rotterdamse vogelaarsclubje na jaren gemodder in de Biesbosch de kleine kolonie Kwakken. Veel van de kennis over de vogelrijkdom van het Zevenhuizensche Bosch stamt uit Engelse geschriften. Dat komt omdat tussen de oorlogen door die Engeland en Nederland in de zeventiende eeuw uitvochten, Engelse vogelaars over de Noordzee kwamen met als doel de moerasvogels van Zevenhuizen. Maar misschien waren oorlogen toen ook al vooral een zaak van politici. Ik had na de toogdag wel wat te bepeinen. Hadden die voorvaders terwijl ze in het veen stonden te worstelen ooit hun blikken omhoog gericht naar afen aanliegende reigers en Aalscholwers? Indien ik toen aan het venen was geweest, had ik uitsluitend met het hoofd in de nek gestaan in plaats van met het achterdeel omhoog. Een verwijt dat ik nu overigens

van echtgenote Els krijg op de schaarse momenten waarop ik doende ben met het verrichten van weerbarstig tuinwerk. Maar er was meer. Historische geschriften laten er geen misverstand over bestaan dat het Zevenhuizensche Bosch aan het einde van de zeventiende eeuw 'geheel en al weggeveent' raakte en daardoor verdween. Waren die noest in het veen pionierende Ouwenelen verantwoordelijk voor het eerste vogelparadijs dat onder de rook van Rotterdam werd geliquideerd? Doekten mijn voorvaderen een vogelkolonie op

die waarschijnlijk thans, drie eeuwen later, zeker in Europa qua omvang haars gelijke niet kent? Het houdt bezig. Want zo ja, dan zou dat een zware smet op het voorvaderlijk blazoen betekenen. Even heb ik overwogen om de historische geschriften na te gaan of die Ouwenelen van drie eeuwen terug ooit veenden op het perceel langs de Noort Eyndsche Wegh waaraan het Zevenhuizensche Bosch lag. Maar om niet geheel door schuldgevoelens overmand te raken, kan ik dat voor de gemoedrust beter nalaten.

Redt de Albatros

Op de voorzijde van dit nummer van *het Vogeljaar* prijkt voor het eerst sinds jaren weer een foto in plaats van een vogeltekening. Het is niet de bedoeling de traditie te doorbreken en wij zullen dus ook in de toekomst zoveel mogelijk tekeningen of schilderstukken blijven gebruiken. Voor dit nummer is van de gewoonte afgeweken omdat wij daarmee wat extra aandacht willen vragen voor de actie 'Redt de Albatros'. Op de oceanen worden zeevogels ernstig bedreigd, met name door de activiteiten van de visserij met behulp van lange lijnen. Meer daarover leest u elders in dit nummer.

■ Rob Kole

